

Szent-Györgyi Albert diadala

Írta: Rády Elemér

Ilyenkor, november táján a művelt világ, a tudomány embereinek figyelme a svéd főváros felé fordul. Harminchét éve évről-évre ott gyűlik össze a Nobel-bizottság, hogy Nobel Arthur végrendelete értelmében fejedelmi jutalomban részesítse a fizika, a vegytan, az orvostudomány, az irodalom és a világbékemozgalom legkiválóbb képviselőit, azokat, akik ezekben a tudományokban vagy irodalomban a legmaradandóbb alkotással gazdagították az emberiséget. A dinamit feltalálójának végrendelete hivatva volt ellensúlyozni ezzel az évenként visszatérő ajándékozással azt a romboló munkát, amelyet a béke ellenségei Nobel találmányával az emberi fejlődés, az emberi testvériség és a kultúra ellen folytatnak. Nobel, aki látta, hogy mire használja az emberiség találmányát — így akarta jóvá tenni azt, amivel akaratlanul is a rombolás szellemét segítette. 1901-ben osztották ki az első Nobel-díjat s azóta számtalan tudós, író és politikus kapta meg a 170.000 svéd koronányi díjat s nemcsak a kutató munka kapott méltó elismerést, hanem a tudomány nem egy új vívmánya sarjadt ki azokból a lehetőségekből, amelyeket a Nobel-díj nyitott a kutatók előtt.

Kis elszigetelt nép számára a Nobel-díj elnyerése szinte lehetetlenség számba megy. Nagy ritkán találkozunk egy-egy kisebb nemzet fiával is a szerencsés jutalmazottak között, akad ugyan egy-egy holland, svájci, belga, osztrák, svéd tudós, sőt az 1930. évi fizikai díjat *Raman* hindu tudós, az 1913. évi irodalmi díjat pedig *R. Tagore* nyerte el, mégis a kis népek fiainak sokkal nagyobb, sokkal világgraszolóbbat kell lenniök, hogy a magas bírálóbizottság is felfigyeljen rájuk. A nagy kultúrnépek, az angolok, franciák, németek tudományos munkáját az egész világ figyeli, alkotásaik napok alatt bejárják a világot, a kis nép gyermekének pedig azért is küzdenie kell, hogy elhiggyék, hogy komolyat alkotott, hogy a népek nagy versenyében egyáltalán felfigyeljenek rá.

A magyarság így is csodálatosan megállotta a helyét a legnagyobb tudományos kitüntetések sorában. Eddig három magyar származású tudós nyert Nobel-díjat, háromszor ismerte el a világ a magyar ész, magyar munka kiválóságát. A pozsonyi születésű *Lénárd Fülöp* a katódsugarak tanulmányozásával utat nyitott a röntgensugarak felfedezésére s ezért 1905-ben megkapta a fizikai Nobel-díjat. 1915-ben *Bárány Róbert*, a bécsi egyetem magyar származású orvosprofesszora az egyensúlyérzésről és a kisagyvelőről szóló kutatásaiért kapta meg a kitüntetést. 1925-ben pedig *Zsigmond Róbert* a göttingai egyetemen végzett kolloidvegytani kísérleteiért kapott Nobel-díjat. Két évtized alatt tehát három magyar tehetséget ismert el a tudományos világ, háromszor hajtotta meg az elismerés zászlóját a magyar faji kiválóságok előtt s bizonyosodott be, hogy a magyarság arányszámban túlmenőleg sokkal többet tett az emberiségért, mint a többi nép.

Ez a három Nobel-díj azonban mégsem keltett osztatlan örömet a magyarság körében. Bármennyire hirdette is a magyar faj magas kultúr színvonalát, mégis mint örökös fájdó mo-